

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Teze diplomové práce

Statistická analýza úrovně a rozvoj lázeňství v České republice

Petra Marušáková

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Diplomová práce analyzuje vývoj vybraných ukazatelů lázeňské péče v České republice v letech 1994-2013 a v jednotlivých krajích v letech 2000-2013. Práce hodnotí vývoj lůžkové kapacity v lázeňských zařízeních v České republice a v jednotlivých krajích, počet přijatých pacientů podle jednotlivých skupin pacientů, které se v lázeňství rozlišují. Dále je posouzen vývoj počtu pacientů dle jednotlivých indikačních skupin a léčebné výkony, prováděné v lázeňských zařízeních. Na základě výpočtů je vytvořena předpověď vývoje počtu přijatých pacientů a počtu dostupných lůžek v lázeňských zařízeních pro následující roky.

Práce je ukončena perspektivami a doporučeními pro další rozvoj lázeňství v České republice. Pro hodnocení vývoje lázeňského cestovního ruchu jsou použity základní charakteristiky a vzorce z oblasti časových řad. Podkladové údaje jsou čerpány z dat Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva pro místní rozvoj.

Klíčová slova

Cestovní ruch

Lázeňský cestovní ruch

Lázeňská zařízení

Lázeňská péče

Časová řada

V cestovním ruchu se rozlišuje celá řada forem a druhů. Mezi jednu z forem řadíme lázeňský cestovní ruch, který patří do kategorie zdravotního cestovního ruchu. Lázeňství v České republice má velmi dlouhou historii a tradici, patří mezi důležité lázeňské destinace díky velkému výskytu přírodních léčivých zdrojů. Největší rozmach zažívalo lázeňství před druhou světovou válkou, kdy sloužila lázeňská místa nejen k léčbě, ale také jako centra společenského života. Nejdůležitějším významem lázeňství je prospěch pro zdravotní stav obyvatelstva, představuje nástroj pro prevenci a léčbu nemocí, rehabilitaci a relaxaci. Přispívá k rozvoji celé ekonomiky, nejvíce však k rozvoji lázeňských oblastí.

Cílem diplomové práce je posoudit jednotlivé ukazatele lázeňského cestovního ruchu České republiky a zhodnotit jejich vývoj v letech 1994 až 2013. Analýza vývoje kapacity lázeňských zařízení v jednotlivých krajích je posuzována pouze v letech 2000 až 2013, vzhledem ke změně členění krajů v roce 2000. Pomocí analýzy časových řad bude zhodnocena lůžková kapacita lázeňských zařízení, vývoj počtu pacientů tuzemských i zahraničních. Bude zhodnocen vývoj lázeňské péče z hlediska indikačních skupin. Úkolem je také prognóza budoucího vývoje lůžkové kapacity a počtu hostů v lázeňských zařízeních. Práce bude uzavřena návrhy a doporučeními pro další rozvoj lázeňského cestovního ruchu v České republice.

Lázeňská zařízení se nachází ve všech krajích České republiky kromě kraje Vysočina a Prahy. K 31. 12. 2013 bylo v České republice celkem 31 lázeňských zařízení, nejvíce v kraji Olomouckém, Královehradeckém a Karlovarském.

Od roku 1994 do roku 2013 vzrostla lůžková kapacita českých lázeňských zařízení o 50%. V posledních letech ale nastává situace, kdy lůžek v lázeňských zařízeních ubývá, přibližně o 5% oproti roku 2011. Ke zvyšování kapacit docházelo jednoznačně díky zvyšujícímu se zájmu zahraniční klientely a pacientů samoplátců. Vůbec nejvíce lůžek bylo k dispozici v roce 2011, celkem 26 835 lůžek, oproti roku 1994 je to o 60% více dostupné lůžkové kapacity. Pro stanovení odhadu budoucího vývoje byla zvolena lineární funkce, která je pro tento výpočet vhodná na 90,38%. Bylo zjištěno, že v následujících letech by mělo docházet k nárůstu počtu lůžek. Intervalový odhad udává, že počet lůžek by se měl pohybovat v intervalu 27 299 až 30 688 lůžek. Odhad pro rok 2015 říká, že počet lůžek se bude pohybovat v rozmezí 27 777 až 31 416 lůžek.

Největší počet lůžek se nachází v Karlovarském kraji, průměrně poskytuje 11 620 lůžek ročně. Na dalších místech jsou kraje Olomoucký a Moravskoslezský, ty poskytují necelých 20% lůžkové kapacity v porovnání s Karlovarským krajem.

Přijímaní pacienti jsou členěni do několika skupin: pacienti, jejichž léčba je hrazena ze zdravotního pojištění, další skupinou jsou tuzemští klienti lázeňských zařízení, kteří si svou léčbu hradí ze svých nákladů, poslední skupinou jsou zahraniční klienti. Lze říci, že celkově se počet přijatých pacientů v lázeňských zařízeních za dané období zvýšil téměř na dvojnásobek, mění se ale poměr jednotlivých skupin pacientů. Každoročně se počet pacientů zvyšoval průměrně o 9 501 osob. Počet cizinců se od roku 1994 zvyšuje, stejně tak i počet samoplátců, snižuje se naopak počet pacientů, jejichž pobyt je hrazen ze zdravotního pojištění.

Počty pacientů, jejichž léčba je hrazena ze zdravotního pojištění, se od roku 1994 snížily o více než 53%. Nejvíce pacientů bylo přijato v roce 1995, 140 759 osob. Oproti tomu nejméně občanů se na náklady zdravotního pojištění léčilo v roce 2013. Každý rok se počet přijatých pacientů snižuje průměrně o 3 763 osob, v posledních dvou letech se tempo snižování počtu pacientů zrychluje. S platností Vyhlášky č. 2/2015 Sb., lze očekávat další snižování počtu pacientů i v dalších letech. Vyhláška upravuje nároky na lázeňskou péči v jednotlivých indikačních skupinách.

V další skupině pacientů, kteří si lázeňskou péči hradí ze svých nákladů lze pozorovat opačný trend vývoje. Od roku 1994 se počty těchto pacientů zvýšily desetinásobně. Každoročně se počty samoplátců zvyšují v průměru o 6 603 pacientů. Dle výpočtu odhadu budoucího vývoje, lze očekávat, že v roce 2014 se počet pacientů samoplátců bude pohybovat v intervalu 118 328 až 144 770 osob. V roce 2015 potom v intervalu 124 185 až 152 581 pacientů.

Počet pacientů z ciziny se od roku 1994 zvýšil čtyřnásobně. V roce 1994 bylo do lázeňských zařízení přijato 37 724 pacientů z ciziny. V roce 2013 to bylo 164 285. Každoročně se počet pacientů cizinců zvyšuje o 6 661 pacientů. Podle vypočtené predikce se v roce 2014 bude v českých lázeňských zařízeních léčit 176 020 pacientů cizinců, popřípadě se bude pohybovat v intervalu 164 381 až 187 659 pacientů. V roce 2015 by to mělo být 182 525 pacientů, v intervalu 170 026 až 195 025 pacientů.

Při pohledu na počty přijatých pacientů z hlediska jednotlivých indikačních skupin pozorujeme stejný trend vývoje, jako při pohledu na jednotlivé skupiny pacientů. Nejvíce pacientů je léčeno s onemocněními sedmé indikační skupiny (nemoci pohybového ústrojí). Ve skupině pacientů léčených na náklady zdravotního pojištění, se od roku 1994 snížil počet pacientů přijatých s indikací onemocnění pohybového ústrojí přibližně o 50%. Ve skupině pacientů cizinců se počet pacientů v touto indikací zvýšil téměř pětinasobně, stejně tak se zvyšuje počet samoplátců s onemocněními pohybového ústrojí.

Celkově ve skupině pacientů, jejichž léčba je hrazena ze zdravotního pojištění, se počty pacientů v jednotlivých indikačních skupinách od roku 1994 snižují. U pacientů cizinců se počty pacientů zvyšují nejvýznamněji v osmé (nemoci močového ústrojí) a již zmíněné sedmé indikační skupině. V osmé indikační skupině se počet pacientů zvýšil pětinasobně. Ve skupině pacientů, kteří si svou léčbu hradí ze svých nákladů, dochází k nárůstu pacientů ve většině indikačních skupin. Nejvíce pacientů přibýlo v indikačních skupinách II (nemoci oběhového ústrojí), III (nemoci trávicího ústrojí) a VII (nemoci pohybového ústrojí).

Lázeňská péče v sobě skrývá celou řadu léčebných výkonů. Mezi nejpoužívanější výkony patří rehabilitace, vodoléčby a masáže, minerální a termální koupele. V roce 1994 bylo realizováno přes 15 milionů výkonů, v roce 2004 bylo provedeno o téměř 5 milionů výkonů více. Nárůst souvisí se zvýšením počtu pacientů. V roce 2013 bylo provedeno pouhých 14 milionů výkonů, i když v lázeňských zařízeních bylo přijato o 73 tisíc více než v roce 2004. Tento pokles souvisí se zkrácením délky léčebného pobytu. Nejvyužívanějším léčebným výkonem je rehabilitace, která slouží jako léčba nemocí pohybového ústrojí. S nemocemi indikační skupiny VII (onemocnění pohybového ústrojí) se dlouhodobě v lázeňských zařízeních léčí nejvíce pacientů. Rehabilitace tvoří přes 20% všech léčebných výkonů.

Pro zachování pozitivního růstu a rozvoje lázeňství a lázeňské péče v České republice je třeba soustředit se na zlepšování nabízených služeb a rozšiřování doplňkových služeb v lázeňských místech, vzdělávání a zvyšování kvalifikace lázeňského personálu, propagaci lázeňství v zahraničí. Stejně důležité pro rozvoj lázeňství je zvyšování povědomí o významu péče o zdraví, výstavba či rekonstrukce dopravní a technické infrastruktury, dále navazování spolupráce mezi lázeňskými místy, např. vytváření společné nabídky.

Seznam použité literatury

- BURACHOVIČ, Stanislav a Stanislav WIESER. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Nakladatelství Libri, 2011. ISBN 80-7277-048-9
- DĚDINA, Jiří. *Management, organizování a ekonomika lázeňství - vybrané kapitoly*. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, 2004, 170 s. ISBN 80-865-9201-4.
- HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J., FISHER, J.: *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6
- HLADKÁ, J.: *Technika cestovního ruchu*, Praha: Grada Publishing, 1997. ISBN 80-7169-476-2
- JANOŠKA, Martin. *Minerální prameny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Academia, 2011. ISBN 978-80-200-1841-0.
- ORIEŠKA, Ján. *Technika služeb cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: IDEA SERVIS, 1999. ISBN 80-85970-27-9.
- PETRŮ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 2. vydání. Praha: Idea Servis, 2007. ISBN 978-80-85970-55-5.
- SEIFERTO VÁ, Věra. *Marketing v lázeňském cestovním ruchu*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, 2003, 120 s. ISBN 80-865-9200-6.
- SCHEJBAL, Ctirad. *Typologie cestovního ruchu*. 1. vydání. Přerov: Vysoká škola logistiky, 2008. ISBN 978-80-87179-03-1
- SVATOŠOVÁ, L., KÁBA, B.: *Statistické metody II*. Praha: ČZU v Praze, Provozně ekonomická fakulta 2008. ISBN 978-80-213-1736-9
- KOLEKTIV AUTORŮ: *Statistický software na ČZU*. Praha: ČZU v Praze, Provozně ekonomická fakulta 2012. ISBN 978-80-213-2010-9